

DOI 10.36074/logos-13.12.2024.003

МЕТА ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Пилипченко Олег Олександрович¹

1. доктор філософії в галузі економіки
доцент кафедри економіки та управління бізнесом
Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу
Міжрегіональної Академії управління персоналом
Керуючий партнер Адвокатського бюро «Олега Пилипченка», УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0003-2424-4918

На сучасному етапі міграція населення стає одним із ключових чинників, що істотно впливають на формування та розвиток стратегічного потенціалу України як керованої системи. Погіршення демографічної ситуації, втрата трудового потенціалу, суттєве зростання зовнішніх міграційних потоків та кількості внутрішньо переміщених осіб послаблюють можливості країни в досягненні довгострокових цілей розвитку. За таких умов державна міграційна політика має бути спрямована на переосмислення поточної ситуації, трансформацію міграції із загрози в ресурс зміцнення національного потенціалу. Стратегічний вектор цієї політики має полягати у формуванні підходів, що сприяють розвитку позитивного впливу міграційних процесів за одночасного зниження їхніх негативних наслідків.

Мета та цілі міграційної політики мають бути не тільки взаємопов'язані, а й глибоко інтегровані з метою та цілями державної демографічної політики та економічної політики. Важливо, щоб вона посідала системне й обґрунтоване місце в ієрархії стратегічних пріоритетів розвитку України. Основною методологічною тезою під час розроблення мети та цілей міграційної політики, на наш погляд, є твердження, що поточна демографічна ситуація послаблює потенціал України як цілісної та керованої системи, що негативно позначається на її здатності досягати стратегічних пріоритетів розвитку.

Зміна демографічної ситуації, що включає відтворення населення України та поліпшення його ключових соціально-демографічних характеристик, з одного боку, є основною метою демографічної політики, а з іншого – завданням економічної політики, але в іншому аспекті. Для економіки більш

ABSCHNITT 1.

WIRTSCHAFTSTHEORIE, MAKRO- UND REGIONALWIRTSCHAFT

важливим є не стільки подолання депопуляції як такої, скільки мінімізація її поточних і прогнозованих наслідків, таких як дефіцит трудових ресурсів, що перешкоджає досягненню цілей соціально-економічного розвитку країни.

Міграція, в умовах наявної демографічної ситуації, виступає одночасно як інструмент і як елемент потенціалу держави, здатний впливати на динаміку демографічного та економічного розвитку України. Водночас зовнішня міграція, за цілеспрямованого і раціонального управління, може зробити значний внесок як у розв'язання проблеми депопуляції, так і в поповнення дефіциту трудових ресурсів, що особливо важливо для підтримки економіки в умовах воєнного конфлікту, відновлення та модернізації економіки в повоєнний період. Проблематика постановки мети та цілей міграційної політики пов'язана, по-перше, з визначенням міри її участі у розв'язанні демографічних викликів, і по-друге, зі встановленням чітких ролей і взаємозв'язків зовнішньої та внутрішньої міграції в процесі розв'язання описаних вище проблем.

На наш погляд, стратегічний курс України в царині міграції населення має бути орієнтований на формування такої міграційної ситуації, яка сприятиме як демографічному, так і економічному розвитку. Це можливо через стимулювання імміграції, сприяння поверненню українських громадян, які залишили країну внаслідок широкомасштабної військової агресії, та залучення трудових мігрантів.

Стратегія державної міграційної політики, як і будь-яка стратегія, включає мету, цілі та заходи щодо їх досягнення. Зважаючи на вищевикладене ми вважаємо, що мета Стратегія державної міграційної політики повинна зводитись до формування міграційної ситуації, що відповідає стратегічним інтересам країни. Конкретизація цілей стратегії та вибір методів їхньої реалізації мають ґрунтуватися на параметрах, що співвідносяться з поточними, середньо- та довгостроковими планами соціально-економічного та демографічного розвитку України. Спосіб досягнення поставленої мети вбачається у змішаній державній політиці, орієнтованій як на повернення додому громадян, які виїхали за кордон через широкомасштабну військову агресію проти України, імміграцію, так і на залучення трудових мігрантів.

Мета державної міграційної політики має бути більш конкретизованою порівняно з метою Стратегії і відповідати економічним та демографічним планам розвитку країни. Мету необхідно формулювати на основі міграційної ситуації. Аналіз міграційної ситуації дає змогу виявити сильні та слабкі сторони, тобто потенціал країни, на шляху досягнення мети міграційної політики, а також дозволить визначити потенційні загрози і можливості, що можуть вплинути на неї. За результатами проведеного аналізу міграційної

ситуації формуються пріоритетні напрями міграційної політики, реалізація яких дасть змогу послідовно рухатися до досягнення її мети.

Аналіз міграційних процесів в Україні дозволяє нам сформулювати наступну мету державної міграційної політики: формування міграційної ситуації, що забезпечує стабілізацію кількісного та якісного складу населення і сприяє сталому соціально-економічному розвитку, захисту національних інтересів України за рахунок:

- імміграції в обсягах не менших, ніж надлишок смертності;
- залучення трудових мігрантів у масштабах, що відповідають балансовій потребі ринку праці;
- повернення додому громадян, які виїхали за кордон через широкомасштабну військову агресію проти України).

Отже, можна виокремити наступні пріоритетні напрями міграційної політики України:

- розробка та реалізація заходів щодо залучення в Україну іммігрантів, їх інтеграції та адаптації;
- створення механізму залучення іноземних працівників у сектор легальної зайнятості;
- створення механізму щодо повернення біженців – громадян України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Габрелян, А. Ю. (2021). Вектор розвитку України: дилема вибору. *Матеріали конференцій МЦНД*. Вилучено з: <https://doi.org/10.36074/mcnd-19.02.2021.lawgov.02>
- [2] Дяковський, О. С. & Габрелян, А. Ю. (2024). Основні засади та принципи протидії дезінформації. *Юридичний вісник*, 4, 30-36.
- [3] Сімахова, А. О. & Церковний, І. О. (2022). Міграційні процеси в Україні в умовах війни: соціальний аспект. *Економіка, управління та адміністрування*, 4 (102). 60-64.
- [4] Шапоренко, О. І. (2019). Державна міграційна політика: шляхи регулювання та принципи. *Право та державне управління*, 2 (35). 252-257.